

ZPRÁVY SLUKO

vydává

STUDIJNÍ A LIDOVÝCHOVNÝ ÚSTAV KRAJE OLOMOUCKÉHO
Krajské museum • Krajské výzkumné středisko • Krajská galerie •
Krajská hvězdárna • Přípravný výbor Krajské zoologické a Krajské
botanické zahrady • spolu s Krajskou výzkumnou komisí v Olomouci
Objednávky řiďte na SLUKO, Olomouc I, nám. Republiky 6, tel. 2731

Leden 1953

Čís. 20

Bilance Studijního a lidov ýchovného ústavu kraje Olomouckého za rok 1952

Předkládáme-li dnes roční bilanci našeho ústavu a srovnáme-li ji s plány, které jsme na rok 1952 ve spolupráci s KNV stanovili, vidíme, že minulý rok byl dobou soustřeďování a zarůstání ústavu do vědeckého života v krajském hlavním městě a v kraji. Jestliže vykristalisovaly vnitřní poměry SLUKO a jestliže byly organizačně zvládnuty všechny úkoly, stalo se tak proto, že všichni zaměstnanci byli bez výjimky přesvědčeni o správnosti myšlenek, které jsme realizovali. Vybudovat vědecký ústav, který by shromažďoval a souborně vážil regionální problematiku, synteticky ji zpracovával a navíc ji předával nejširší veřejnosti, to byl úkol, který si vyžádal největšího pracovního vypětí všech zaměstnanců bez ohledu na pracovní dobu. Jak jinak bychom byli mohli dát pevný základ našim ústavním složkám, na př. Krajské zoologické zahradě, Krajské hvězdárně atd.?

V naší bilanční zprávě uvádíme pouze hlavní práce, které referenti provedli. Dílčí zprávy o činnosti jednotlivých pracovišť SLUKO jsme již přinesli koncem r. 1952. (Zpráva o činnosti Ústavu pro výzkum léč. rostlin atd.)

Všechny výstavy a sbírky našeho ústavu shlédlo za rok 1952 celkem 97.800 návštěvníků. Tento počet návštěv svědčí o tom, že jsme svou činností vyplnili i na tom poli citelnou mezeru v krajském kulturním životě. K výstavám jsme vydali celkem 6 katalogů.

Rozdělíme-li činnost podle hlavních odborů ústavu, vypadá takto:

Odbor věd přírodních

Činnost vědecká. Referenti prováděli práce na zjišťování nerostného a zejména rudního bohatství kraje, geologické, klimatografické a botanické posudky pro potřeby územního plánu a průzkumy dokumentační, zejména zoologické, botanické, paleontologické, speleologické a mineralogické. Všichni referenti se zúčastnili komplexního průzkumu Rýmařovska, kde v souborném elaborátu shrnuli získané poznatky a podali praktické návrhy směřující k přeměně přírody v této části kraje. Oblast kraje byla zpracována po stránce klimatografické. Referenti provedli řadu klimatologických, agrobiologických i půdních posudků pro potřeby zemědělských složek lidové správy a prováděli rozборы mikroflory vod pro průmyslové účely. Při průzkumech medicínsko-entomologických v zájmové oblasti Olomoucké bylo dosaženo výsledků, které budou v nejbližším čase publikovány. Byl přeložen z ruštiny do češtiny Kiričenkův určovací klíč ploštic evropské části SSSR (referentův pracovní závazek k 1. květnu 1952; překlad je hotov a t. č. doplňován poznámkami s ohledem na potřebu sběratelů a výzkumníků v ČSR). Referenti se činně zúčastnili zvl. v oboru klimatografie výstavby zájmové oblasti Ostravské. Vedle toho oddělení geograficko-klimatologické pracovalo na hodnocení okresů kyjovského a hodonínského v kraji Gottwaldovském.

Při všech pracích získali referenti velké množství dokladového materiálu vlastními sběry i sběry spolupracovníků externích. Tento materiál zároveň se získanými poznatky systematicky hodnotili ve formě publikací a elaborátů.

Činnost organizační. Vedle úkolů vědeckých, výzkumných i průzkumných zorganizovali, kontrolovali a uzavřeli referenti řadu průzkumných akcí externích badatelských kolektivů ve všech vědních oborech v regionu Olomouckého kraje. Dále prováděli všechny organizační práce, spojené s budováním Krajské zoologické zahrady, Krajské hvězdárny a Krajské botanické zahrady. Úzce spolupracovali v propagačním úseku agendy Krajské subkomise pro sběr a pěstování léčivých rostlin i ve vlastní akci jejich sběru a pěstování. V rámci patronátu nad okresními musei zajistili referenti zřízení výzkumných stanic SLUKO a organizačně podchytili a soustředili zájemce o přírodu zvl. v okrese šumperském (spolupráce s okr. pedagogickým sborem v Šumperku) a jesenickém (přírodovědecký kroužek žáků gymnasia v Jeseníku, skupina výzkumníků Jesenického krasu, atd.).

Patronáty převzali referenti odboru celkem nad pěti okresy.

Činnost publikační. Jednotliví referenti odboru publikovali celkem 19 pojednání a zpráv o vlastní vědecké činnosti; vedle toho dodali pro interní potřeby složek lidové správy množství posudků ve formě elaborátů o přírodním bohatství a přírodních podkladech pro územní plánování v kraji. Prostřednictvím Zpráv SLUKO pravidelně informovali spolupracovníky ústavu o postupu svých prací.

Práce ve sbírkách. V r. 1952 byly soustředěny a rozříděny ústavní sbírky podle hlavních vědních oborů. Sbírký paleontologické byly rozmnoženy vlastními sběry (z fluvioglaciálů na Jesenicku, z oblasti kulmu a čelechovického devonu) i sběry externích spolupracovníků (hlavně z kulmské oblasti). Oddělení získala cenný materiál sbírkový ze zrušených škol zemědělských (část sbírky řed. Drahného a j.), odd. mineralogické a petrografické získalo sběry referentovými i jeho spolupracovníků vzorky z oblasti Vysokého Jeseníku i Jeseníku Nízkého v počtu 400 kusů. Botanické odd. získalo do sbírek především sběrem 500 inv. čísel. Od zemědělské technické školy v Olomouci obdrželo oddělení soupravu modelů plodin, rostlin atd. i s regály a skříněmi, upravenými k depnování. Zoologické oddělení provedlo z velké části rozdělení sbírek výstavních a depositních a zařídilo expozici přírůstků sbírek a expozice příkladů k zoogeografii a oekologii zvířat. Vedle toho provedl referent tohoto oddělení i reinstalaci zoologických výstavních sbírek v zámku Úsově.

Výchovná činnost. V roce 1952 provedli referenti instalaci celkem 4 výstav v Olomouci a jedné expozice (krasové) v Jeseníku. Počátkem roku probíhala výstava *Kras a jeskyně*, v jarních měsících *Výstavka o vývoji života a jeho formách*, v létě výstava *Poučení o včelách, bourcích a moruších* a na podzim výstava *Cestou ing. Hanzelky a Zikmunda*. Vedle toho dodali referenti rozpracovaný materiál na různé výstavky mimoústavní v průmyslových podnicích, školách a na výstavy odboru věd o společnosti SLUKO.

V odborných společnostech proslovili referenti 4 přednášky, na odborných zájmových konferencích rovněž 4, na osvětových večerech a besedách 8, provedli 6 instruktáží pro učitelstvo, 9 exkursí s Čedokem i úzkými kroužky zájemců a 1 rozhlasovou relaci. Vedle toho poskytovali referenti odborné výklady v ústavních expozicích a na občanských výstavách v Olomouci. Dále referenti přednášeli v rámci dálkového studia PU pro učitele v činné službě a vedli pionýrské kroužky v Krajském pionýrském domě v Olomouci. Referent pro zoologii vedl polní praktikum medicínské entomologie posluchačů Palackého university (s pěti exkursemi).

Činnost ostatní. Referenti se účastnili sjezdu Svazu čs. museí v Čes. Budějovicích, výročních zasedání odborných vědeckých společností, odborných konferencí a diskusních zasedání (celostátní konference zdravotníků v Ostravě, sjezdu prehistoriků v Bojnicích, diskusního večera o Čs. akademii věd a její organizaci v Olomouci a Dnu sovětské vědy v Olomouci, na jejichž organizaci spolupracovali), a krajských diskusních zasedání ke kulturním aktualitám na Palackého universitě.

Odbor věd o společnosti

Činnost vědecká. Oddělení pro prehistorii podniklo během r. 1952 zachraňovací výzkumy na čtyřech lokalitách (Olomouc - Biskupské nám. 1 a ul. Božího těla 1—7, středověké vrstvy, Chomoutov, lužické hroby, Dolní Sukolom, lužické jámy); část nových akvisic byla zinventována. Dále dokončil referent mapu nálezu antických mincí na Moravě. Externí spoluprací byla dokončena bibliografie moravského preistorického. V odd. dějin dělnického hnutí bylo pokračováno v zimních měsících ve shromažďování materiálu z politických časopisů z let 1917—21, který umožní zjistit vlivy únorové a říjnové revoluce a dalších událostí na náš politický vývoj v letech 1918—20. V zemědělském oddělení bylo připraveno libreto a expoziční materiál k výstavě „5000 let zemědělství Olomouckého kraje“, byl zinventován sbírkový materiál, získaný od založení oddělení, přikročeno k agrárně-historické bibliografii a vypracována mapa lidových názvů víčence setého v kraji Olomouckém. Externí spolupracovníci z Ústavu dějin umění PU provedli soupis stavitelských památek I. třídy v kraji Olomouckém. Celkem bylo zachyceno přes 200 objektů. Za součinnosti externích spolupracovníků pokračoval sběr lidových písní; na Záhoří byl podniknut průzkum, kterým byli zjišťováni lidoví zpěváci, tanečníci a vypravěči. Dále bylo v oddělení pro národopis pracováno na hanácké národopisné bibliografii.

Činnost organizační. V rámci patronátní spolupráce s okresními musei byla instalována část sbírek a zrevidován depositní materiál zábrežského musea. Do Rýmařova byly vráceny sbírky tamního musea, evakuované před lety do Olomouce. Oddělení pro národopis obstarávalo pro soubory lidové tvořivosti národopisný materiál. Zemědělské oddělení ukončilo dvě dotazníkové akce, které měly velmi uspokojujivé výsledky.

Činnost publikační. Referenti odboru věd o společnosti publikovali celkem 10 prací vědeckých a 4 převážně popularisující.

Práce ve sbírkách a pro sbírky. Oddělení pro prehistorii získalo (vedle materiálu z vlastních výzkumů) od externích spolupracovníků další materiál ze tří lokalit (Dubicko, Laškov, okolí Náměště na Hané), provedlo výměnu sbírkového materiálu cizí provenience se Sl. museem v Opavě a po archeologu M. Chýlovi převzalo písemnou pozůstalost. Během roku získaný prehistorický materiál byl z velké části restaurován v nově zřízené laboratoři oddělení a založen archiv nálezových zpráv. Dále byly v laboratoři zkoušeny Pelikanovy metody s odrezováním a fosfatisací pravěkého železa. Z materiálu výstavy 30 let KSČ byla založena v oddělení dějin dělnického hnutí sbírka dokladů. Na libreto pro reinstalaci I. odboje spolupracovali účastníci bojů z řad legionářů a rudoarmějců. Sbírkový materiál zemědělského oddělení byly rozmnoženy souborem podkov, rostlinných preparátů a knih ze zrušených rolnických škol ve Slavoníně a Rýmařově. V rámci příprav k výstavě 5000 let zemědělství Olomouckého kraje přibývalo více než 200 inventárních kusů. Národopisné oddělení získalo ze Záhoří a z Hranicka cenné rukopisné záznamy lidových písní. Bylo pořizeno 67 zápisů nových písní a za součinnosti ext. spolupracovníků založen katalog písňových sběrů. Byla zřízena národopisná poradna pro soubory lidové tvořivosti. Část lidových výšivek byla vyprána a vyplynována. V numismatickém oddělení byla provedena revize a výběr antických mincí pro instalaci. Sbírkový materiál oddělení byly obohaceny sbírkou německých nouzových bankovek z doby inflace po I. světové válce, středověkou mincí z tvrziště u Dubicka a odlitkem mince řeckého města Julis. Vojenské oddělení získalo model husit. bojového vozu a serii zbraní vesměs nalezených u býv. Passingerova mlýna v Olomouci. V laboratoři bylo konservováno téměř 200 kusů zbraní. SLUKO převzal do správy Dům umění i s jeho sbírkami obrazů a plastik, čímž byly sbírky obohaceny o 541 inv. čísel. Arcibiskupská konsistoř předala ústavu celkem 150 kusů obrazů, starých rytin, plastik, uměleckého porcelánu, keramiky a jiných uměleckých předmětů. Pro církevní oddělení bylo převzato od správy Vysokoškolské studentské koleje v Olomouci 8 portrétů olomouc-

kých církevních hodnostářů z 18. a 19. stol. V depositářích v Purkrabské ulici byly utříděny sbírky p'astik, porcelánu, keramiky a jiných umě'eckých předmětů. V ústřední budově ústavu na náměstí Republiky byly zřízeny nové depositáře pro sbírky KG a upraven sál pro stálou expozici KG. Byl uspořádán archiv býv. Klubu přátel umění. Externí spoluprací byly odborně očištěny obrazy pro stálou expozici. Krajská nákupní komise zakoupí'a pro KG za 150.000 Kčs uměleckých děl. Po likvidaci ústavu braběte Pöttinga byla do sbírek KMO převzata řada osobních památek na budovatele ústavu a spolkový ma'etek historického a historicko-umě'eckého rázu. Rovněž od likvidu'ícího spolku esperantistů v Olomouci byla převzata spolková knihovna a archiv. Velkým obohacením ústavních sbírek je získání archivu býv. nakladatelství R. P r o m b e r g r a, který obsahuje po 2—3 výtiscích všech knih v nakladatelství vydaných a veškerou korespondenci nakladatelů s autory.

Činnost výchovná. H'avní činnost zemědělského oddě'ení byla soustředěna na výstavu *5000 let zemědělství Olomouckého kraje*, odměněnou dne 12. prosince 1952 pochva'ným uznáním Svazu čes. museí, a na spolupraci při uspořádání *Krajské přehlídky sladovnických ječmenů*. Z literárně-historických výstav byly v ústavu instalovány výstavy *Bedřicha Václavka a Petra Bezruče*. Průmyslové oddělení uspořáda'o s n. p. Sběrné suroviny výstavu *Stěr pomáhá průmyslu*. Tyto dvě poslední výstavy byly instalovány také v Prostějově a výstava o Petru Bezručovi i v Jeseníku. V oddě'ení dějin dělnického hnutí bylo připraveno libreto výstavy *Počátky dělnického hnutí*; byly uspořádány výstavy *Sovětská Armenie a 1. máje 1890—1930*. Numismatické oddě'ení dodalo na výstavu *Nálezy mincí historickým pramenem kelčský nálezn mincí*. Nejintenzivnější výstavní činnost v'kázala Krajská ga'er'e, která uspořáda'a během roku celkem 6 výstav: *Mikoláš Aleš a Josef Mánes, Posmrtné výstavy L. Helclové-Horákové a H. Václavka, Umělci v boji za mír, Výstavu kreseb Julia Mařáka a Přehlídku prací lidových výtvarných kroužků*.

Pracovníci odboru věd o společnosti proslovili celkem 14 přednášek na převážně musejnická témata.

Činnost ostatní. Referenti i externí zástupci ústavu se účastnili řady ústředních kursů ve škole MIO v Hoříně u Mě'níka (kurs v'astivědných pracovníků, sběratelů lidových písní, kronikářských instruktorů a musejních pracovníků).

Správní oddělení SLUKO zvládlo s ne'menším počtem pracovních sil rozsáhlou agendu ústavu (přes 3000 jed. č.) kromě mnoha osobních jednání na úřadech a se stranami. Růst ústavu lze posoudit z počtu položek pokladního deníku: z počátečních asi 100 pol. měsíčních dosáhl počet v prosinci 250 — celkem za rok asi 2750 pokl. položek. Správní kance'ář provádí současně hospodářskou správu ústavních budov v Olomouci i mimo Olomouc (Náměst' na Hané, Úsov, Vel. Losiny). Mimo to spravova'a svěřené dotace MŠVU — soupis památek, KVK — průzkumová akce, KNV — dotace pro zoo a hvězdárnu.

ROH. Zaměstnanci SLUKO odpracovali během roku 1952 celkem 937 brigádnických hodin, z toho 418 v zemědělství při výpomoci JZD a státním statkům, t. j. o 258 brig. hodin více než v r. 1951. V tomto počtu ne'sou zahrnuty brigádnické a přesčasové hodiny, které odpracovali zaměstnanci při vnitřních úpravách ústavu, jichž je několik set.

Krajské výzkumné středisko

V roce 1952 byla již zachycena průzkumná činnost do značné šíře a její výsledky se staly cenným přínosem k budovatelskému úsilí v našem kraji. V přehledu pracovaly kolektivy výzkumníků takto:

Prof. dr Karel Zapletal se svým kolektivem pracoval v terénu severní Moravy, hlavně v oblasti Vysokého Jeseníku a Rychlebských hor. Pro KVK

zpracovával výsledky loňských i letošních výzkumů a dodal již geologickou mapu Olomouckého kraje 1:200.000. Dosažené výsledky výzkumů zpracuje do plastické geologické mapy kraje 1:75.000, která bude sloužit jako pracovní podklad i exponát v geologických expozicích SLUKO. První etapu přípravných prací provedl, zbytek práce provede v tomto roce.

Prof. dr. R. Jirko vský se letos nemohl věnovat se svým kolektivem průzkumu a radiometrickému měření plyných výronů ve Zbrašově pro jiné úkoly, které musel řešit během roku a požádal, aby tento jeho výzkum byl přesunut na rok 1953.

Prof. dr. Fr. Němec studoval v kraji se svým kolektivem výskyty drob, slévarenských písků a kaolinů a odevzdal o své práci obsáhlý elaborát.

Dr. Vl. Strnad provedl se svým kolektivem orientační geologické průzkumy v okrese Jeseník a Šumperk. Konkrétní návrhy na využití místních zdrojů surovin byly dány k dispozici KVK.

Dr. J. Luner zpracoval v obsáhlém elaborátu klimatický přehled Olomouckého kraje jako podklad pro územní plánování.

Dr. B. Šula provedl se svým kolektivem všestranný detailní průzkum pozemku, určeného pro Krajskou zoologickou zahradu.

Dr. Př. Ryšavý s A. Bočkem a s ostatními badateli ze Speleologického klubu v Brně zpracovával některé otázky z území Mladečského krasu.

Dr. Jar. Köhler zpracoval geomorfologii povodí Merty a dr. R. Michálek povodí horní Odry v obsáhlých elaborátech, které byly současně disertačními pracemi jmenovaných. Oba pracovali za vedení prof. dr. J. Krejčího.

Ing. dr. V. Novák zaměřil se svým kolektivem část pozemku Krajské zoologické zahrady, kde budou provedeny stavební investice a zhotovuje pro potřeby detailních geologických posudků plastickou mapu kraje 1:75.000, na níž budou zakresleny výsledky prací kolektivu prof. dr. K. Zápětala.

Prof. dr. Fr. Zvejška s dr. Vl. Strnadem vypracoval plán sondáží v oblasti Olomouc-východ a vedl jeden vrt v této oblasti, který potvrdil předpoklady o únosnosti zemin.

Dr. V. Král zamapoval nové prostory jeskyň Na Pomezí. Podle jeho plánu přikročil již zde Severomoravský kras k dalšímu zpřístupňování podzemních prostor veřejnosti.

Dr. Vlad. Panoš provedl se svým kolektivem průzkumné práce v Javoříčském krasu a získaný materiál odevzdal SLUKO.

Dr. L. Hosák zpracoval se svým kolektivem další etapu dějin dolování v kraji a dodal SLUKO obsáhlé výpisy z archivů, které jsou nyní dále zpracovávány zároveň s výpisky o dolování, získanými od dr. J. Kühndela.

Dr. F. Čáda zpracoval a částečně již publikoval výsledky vlastivědného průzkumu, který prováděl se svým kolektivem za účelem soupisu právních a hospodářských rukopisů v Olomouckém kraji.

Doc. dr. Mir. Blažek pracoval na vlastivědném průzkumu kraje a se svým kolektivem podal návrhy administrativní rayonisace kraje.

Ing. Zd. Gardavský pokračoval se svým kolektivem i v minulém roce v průzkumu historického jádra městské rezervace olomoucké a jeho obsáhlý elaborát se stal podkladem pro další zásahy reservační komise.

Jar. Vlach dodal další část bibliografie kraje.

Dr. R. Janál vypracoval na základě studia archivního materiálu elaborát o pokusech s těžbou železné rudy na Hranicku v první polovině 19. stol. jako příspěvek k dějinám dolování v Olomouckém kraji.

Ing. M. Kopřiva zpracoval obsáhlý elaborát s detailními návrhy na plán přeměny přírody v okrese rýmařovském.

Pod vedením Ing. M. Kopřivy byl rovněž proveden komplexní průzkum přírodních podmínek v okrese rýmařovském pro potřeby územního plánu. Vedle pracovníků SLUKO (dr. J. Luner, dr. Vl. Strnad, dr. B. Šula, dr. Vl. Teyrovský) účastnili se tohoto průzkumu zaměstnanci LMT HB v Šumperku (ing. Fr. Sokol) a j. Při provádění tohoto průzkumu byly získány cenné zkušenosti, které rozšířené kolektivy badatelů uplatní v roce 1953.

Krajská galerie

Na počátku roku 1952 měla KG ve svém majetku nevelký počet výtvarných exponátů býv. Městského musea v Olomouci, množství konfiskátů od FNO a exponáty, převzaté v r. 1951 od různých institucí. Tento materiál bylo nutno vytrídít a vytvořit tak základní fond, na němž by se mohla KG budovat dále. Byla utvořena proto komise z členů uměnovědné katedry Palackého university, Svazu čs. výtvarných umělců a odborného referenta SLUKO, která KG vytvořila základní sbírku výtvarného umění 17.—19. století, většinou německého. České umění bylo zastoupeno nepatrně exponáty méně významnými. Teprve převzetím sbírek býv. Městské galerie v Olomouci a sbírek býv. Klubu přátel umění v Olomouci byl rozšířen základní fond KG i o práce českých mistrů stol. 19.—20. a KG začala budovat také studijní své oddělení. Po získání přehledu a pečlivém vytrídění všech děl stává se rokem 1952 KG plným právem reprezentantem kraje a své sbírky neustále doplňuje dalšími nákupy.

Nejbližším úkolem Krajské galerie je uspořádat ve spolupráci se Svazem výtvarných umělců v Domě umění, SLUKO, velkou výstavu členů SČSVU ze všech moravských krajů. Výstava bude uspořádána v únoru t. r. a budou na ní vybrána díla pro výstavu celostátní v Praze.

Krajská zoologická zahrada

Přípravný výbor se sešel na pravidelné poradě o budování naší zoo dne 12. ledna t. r., aby zhodnotil práci vykonanou v roce 1952 a prohodil směrnice prací dalších. O výsledcích činnosti i o potížích, s nimiž se budování zoo setkalo v minulém roce podal obšírný referát jednatel přípravného výboru dr Vl. S t r n a d. Vzhledem k tomu, že budování zoo začalo teprve v minulém roce téměř současnou prací znalců, kteří posuzovali pozemek zoo ze všech hledisek přírodních, inženýrů a architektů, kteří provedli jeho zaměření a zoo naprojektovali a brigádníků, kteří theoretické poznatky ihned prováděli, byl původní plán práce dvojnásobně překročen. Hodnota provedených prací překračuje podle přesných výpočtů 1,280.000 Kčs. Tímto číslem jsou také vyjádřeny již změny, které na pozemku zoo byly provedeny od 4. května 1952, kdy byly terenní úpravy zahájeny za účasti předních činitelů KNV v Olomouci a MNV nejbližších obcí. Hlavně školní mládež odpracovala podle socialistických závazků na 14.000 hodin neplacených nebo jen velmi nízce honorovaných prací a přispěla tak vydatně v této první etapě budování zoo jako důležitého činitele osvětového v kraji. Vedle těchto dobrovolných brigádníků pracoval na výstavbě zoo úzký kolektiv dobrovolných pracovníků z řad pensistů-odborníků, kteří v krásném prostředí svatokopeckých lesů dali své zkušenosti k dispozici, a několik brigádníků, jejichž prací byly zdolávány drobnější úkoly neméně významné. U úřadů našli budovatelé zoo velkou většinou plné porozumění pro svou práci, zvláště pak se přičinili školský, plánovací, technický a zemědělský referát KNV o zdar díla. Krásnou spoluprací s Krajským střediskem územního plánu a s Krajskou správou lesů i ostatními složkami lesních úřadů byly překonány překážky, které se mnohdy zdály neřešitelné a které si vyžadovaly velkého počtu pracovních hodin členů přípravného výboru. Předseda výboru soudr. J. S c h w á b vyzvedl zvláště práci ing. M. K o p ř i v y (Kraj. středisko územního plánu), dr Z. Š p r i n c e (Kraj. plánovací komise), ing. J. L i v o r y (tech. referát KNV), A. F ö r s t e r a a práci jednatelovu a výbor se usnesl poděkovat veřejně těmto pracovníkům, jakož i všem brigádníkům, hlavně školám, pilným pracovníkům esperantského kroužku při Okr. osvětové besedě v Olomouci a ostatním za vykonanou práci.

Osobní obětavostí bylo nutno během roku 1952 překonávat stálý nedostatek nástrojů, protože na tyto potřeby nebylo finanční úhrady. Stalo se bohužel, že bylo nutno poslat v jediném dni i 120 brigádníků domů, protože pro ně nebylo dost nástrojů. Výbor řešil i tyto otázky a vzal na vědomí zprávu o tom, že v posledních dnech roku byl získán na výstavbu zoo buldozer, který vydatně přispěl při zahájení prací letošních.

Pro rok 1953 nezískala bohužel zoo dosud investiční částku a provozní výdaje bude lze uhradit jen s největšími potížemi, proto je nutno opět apelovat na všechny spolupracovníky SLUKO a jejich přátele, aby získávali stále brigádnické pracovníky. Uvítáme, když brigády na vybudování zoo budou pojaty do předmájových závazků a pro každé ruce máme dnes připravenou práci.

Přes velkou obětavost některých členů výboru nepodařilo se získat pro zoo nákupem pár koní s povozem, ačkoliv tím by se provoz na pozemku 42 ha velice značně ulehčil a odpadly by ze 70 proc. vysoké výdaje za dopravné z Olomouce. Jednání jsou však dosud v proudu a doufáme, že se úředním činitelům podaří nalézt položku, z níž by bylo možno nákup uhradit, abychom docílili tak značných úspor.

Na závěr schůze byl promítán krátký film, natočený Krajským střediskem školních filmů o výstavbě Krajské zoologické zahrady, který zachytil pracovní elán mladých budovatelů zoo a hlavní postup prací.

Krajská výzkumná komise

Na svých zasedáních během roku 1952 řešila KVK aktuální otázky, týkající se průzkumové problematiky v Olomouckém kraji. Ve spolupráci se SLUKO, s Ústavem pro plánování při Palackého universitě a s plánovacím referátem KNV připravila jako mimořádné své zasedání *diskusi o Československé akademii věd* (17. května) a *Den sovětské vědy* (29. listopadu). Na obou těchto zasedáních byli přítomni význační hosté z řad vědeckých pracovníků a tak činnost KVK přispěla k rozvoji bohatého vědeckého života v krajském hlavním městě. Naše spolupracovníky jsme informovali o všech těchto událostech během roku ve Zprávách SLUKO.

Kronikářská poradna

V kronikářské poradně, která se rozhodnutím Krajské osvětové komise dne 22. března 1952 stala orgánem knihovnického inspektorátu KNV, byly udíleny konsultace kronikářům MNV i soukromým badatelům vlastivědným a rodopisným. Vedoucí poradny se zúčastnil ústředního kursu kronikářských instruktorů ve škole MIO v Hoříně u Mělníka a publikoval článek o novém pojetí rodopisné práce.

Zprávy za leden 1953

Krajské museum

Odbor věd přírodních

Dne 28. listopadu 1952 zemřel ředitel Botanické zahrady v Olomouci **Josef O t r u b a**, dřívější ředitel Městského přírodovědeckého musea v Olomouci. Byl znám jako význačný vědecký pracovník v oboru botaniky u nás i v cizině a publikoval mnoho pojednání a zpráv o květeně Olomouckého kraje. Jeho odchodem vznikla cite'ná mezera v řadě vědeckých pracovníků olomouckých. Čest jeho památce!

• *Geologické a paleontologické oddělení* (dr Vl. S t r n a d). Referent zpracovával výsledky průzkumů z roku 1952. Pro okresní museum v Jeseníku vypracoval libreto expozice anorg. přírodních věd a spolupracoval se správou musea při získávání exponátů. Pro externí spolupracovníky SLUKO i .OM v Jeseníku vyjednal referent zřízení výzkumné stanice SLUKO při jesenickém museu, která bude k dispozici badatelským kolektivům, zabývajícím se problematikou Jesenicka. Referent publikoval zprávu: Krasové zjevy v nekrasových oblastech (Čas. Čsl. Kras, roč. V., str. 156—157).

• *Geografické oddělení* (dr J. L u n e r). Referent vypracoval 3 odborné posudky klimatologické pro potřeby lidové správy v Olomouckém kraji. Na měsíc březen připravuje oddělení výstavu *Astronomie pro každého*.

• *Botanické oddělení* (dr B. Š u l a). Pro musejní botanické sbírky byl získán úplný herbář zemřelého J. O t r u b y, čítající desítky svazků. Herbář bude ponechán v celku jako cenný dokladový materiál květeny kraje Olomouckého a Štramberska. Rovněž ústavní knihovna byla obohacena množstvím svazků, odkoupených z knihovny zesnulého. — Referent zpracoval pro botanickou zahradu Index seminum, čítající na 400 druhů rostlin, jejichž semena oddělení vyměňuje s cizozemskými botanickými zahradami. Ze zrušených hospodářských škol v kraji získalo oddělení další knihy pro ústavní knihovnu.

• *Zoologické oddělení* (dr V l . T e y r o v s k ý). Referent připravil a zahájil práce na ustavení stálého sboru odborných poradců zoologického oddělení SLUKO. Podobným způsobem provedou tuto akci i ostatní oddělení SLUKO. Referent provedl ve spolupráci s preparátorem ústavu částečnou reinstalaci malakozoologických výstavních sbírek.

Odbor věd o společnosti

• *Zemědělské oddělení* (V. B u r i a n). Referent vypracoval posudek o stavu polních pozemků Krajské zoologické zahrady na Sv. Kopečku a navrhl osevní plán pro rok 1952—53. Pro Krajskou plánovací komisi dokončil elaborát o 129 větrných mlýnech v Olomouckém kraji, dnes z 83 proc. zaniklých.

• *Vojenské oddělení* (V. B u r i a n). Referent spolupracoval s vojenskou katedrou PU na pomůckových tabulích a dne 30. prosince 1952 prostudoval instalaci musea odboje na brněnském Hradě.

• 1. prosince 1952 uspořádalo historické oddělení Československo-sovětského institutu v Praze besedu *Organizační a technická práce v sovětských muzeích*. Referáty pracovníků Ústavu dějin KSČ O. N o u z y a J. Č e c h a, kteří navštívili moskevské Leninovo museum, byly cenným přínosem zvláště pro naše literárně-historická musea. KMO zastupoval V. B u r i a n, který téhož dne shlédl dokončovanou instalaci musea hl. města Prahy.

• 15. ledna 1953 byla ukončena výstava *5000 let zemědělství Olomouckého kraje*, kterou vedle četných zájemců z jednotných zemědělských družstev, státních statků a škol Olomouckého kraje shlédli návštěvníci z ostatních krajů Moravy a Čech a početné výpravy ze Slovenska. Část výstavy byla koncem ledna instalována ve Šternberku na okresní konferenci JZD. *Krajská přehlídka sladovnických ječmenů*, prodloužená do 15. února 1953, byla podnětem ke konferenci pěstitelů sladovnických ječmenů, uspořádané dne 10. ledna 1953 zemědělským referátem KNV v Olomouci.

• *Národopisné oddělení* (Jar. K a n y z a) spolupracuje s PU na rozsáhlé akci průzkumu hanáckého nářečí Olomouckého a Gottwaldovského kraje.

• *Oddělení pro dějiny dělnického hnutí* (A. T r a v ě n e c). V prosinci 1952 a v lednu 1953 soustřeďoval referent materiál k výstavě *Počátky dělnického hnutí*. Nejcenější exponáty získal z okresních a městských muzeí ve Šternberku, Zlatých Horách, v Bruntále, v Litovli a v Šumperku. Z iniciativy polit. činitelů kraje Olomouckého vznikl požadavek a potřeba další výstavy, nazvané *Reakční úloha katol. církve v dějinách kraje*, která má ukázat reakční působení katolické církve u nás. Na sběru materiálu spolupracují historické filosofické a pedagogické fakulty s katedrou marx-leninismu Palackého university a církevní oddělení KNV. — Pro průmyslové oddělení ústavu získal referent starý tkalcovský stav s celou světnicí a ruční tiskařský lis přibližně z let 1820—30.